

dr hab. inż. Katarzyna Hys, prof. uczelni

Wydział Inżynierii Produkcji i Logistyki
Politechnika Opolska

Recenzja

rozprawy doktorskiej mgr inż. Justyny Smagowicz

pt. *Model dojrzałości zarządzania ryzykiem w publicznym zarządzaniu kryzysowym*

napisanej pod kierunkiem naukowym dr hab. inż. Anny Kosieradzkiej, prof. PW

1. Uwagi ogólne

Podstawę formalną do przygotowania recenzji stanowi pismo sporządzone przez dr hab. inż. Janusza Zawila-Niedźwieckiego, prof. PW, Dziekana Wydziału Zarządzania Politechniki Warszawskiej w Warszawie (z dnia 27.06.2019 r.) zawiadamiające o Uchwale Rady Wydziału i powierzające mi pełnienie funkcji recenzenta rozprawy doktorskiej mgr inż. Justyny Smagowicz pt. *Model dojrzałości zarządzania ryzykiem w publicznym zarządzaniu kryzysowym* napisanej pod kierunkiem naukowym dr hab. inż. Anny Kosieradzkiej, prof. PW.

Recenzowana praca doktorska mieści się w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu w subdyscyplinach zarządzanie publiczne i NGO oraz zarządzanie procesowe. Celem sporządzonej opinii jest stwierdzenie czy rozprawa napisana przez mgr inż. Justynę Smagowicz spełnia warunki i wymagania niezbędne do nadania stopnia doktora określone w Ustawie z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2016, poz. 882). Recenzja zawiera szczegółowo uzasadnioną ocenę dysertacji w zakresie oryginalnego rozwiązania problemu naukowego, wykazywanej ogólnej wiedzy teoretycznej Kandydatki w dyscyplinie nauki o zarządzaniu oraz umiejętności do samodzielnego prowadzenia pracy naukowej przez Doktorantkę.

W związku z powyższym, w recenzji dokonano oceny najważniejszych aspektów rozprawy doktorskiej, na którą składa się:

- wybór tematu i sformułowanie tytułu pracy,
- ogólna charakterystyka pracy, jej cele, przyjęta teza badawcza, pytania badawcze oraz metodyka badań,
- struktura rozprawy i jej zawartość merytoryczna – spostrzeżenia i uwagi polemiczne.

Na końcu recenzji sformułowano ogólne uwagi, zalecenia oraz pytania do Kandydatki. Ponadto zawarto podsumowanie, a w nim ocenę poszczególnych warunków wynikających z ww. Ustawy. Recenzja zakończona jest konkluzją kwalifikacyjną.

2. Wybór tematu i sformułowanie tytułu pracy

Problematyka zarządzania ryzykiem w publicznym zarządzaniu kryzysowym stanowi kluczowy wymiar funkcjonowania każdego państwa w ramach bezpieczeństwa

narodowego. Obywatele oczekują wsparcia oraz zapewnienia bezpieczeństwa w każdej sytuacji kryzysowej wywołanej głównie czynnikami naturalnymi oraz technicznymi, które to wpływają na poziom bezpieczeństwa ludności oraz ich mienia lub też wpływają na środowisko, w którym żyją. Gminy, które pełnią rolę jednostek samorządu terytorialnego na poziomie operacyjnym dla administracji publicznej – zazwyczaj identyfikują daną sytuację krytyczną i w konsekwencji uruchamiają adekwatne działania zapobiegające rozprzestrzenieniu się skutków jej wystąpienia. Niemniej jednak, wysoki stopień różnorodności 2477 gmin w Polsce (stan na 01.01.2019 r.) wynikający m. in. z wielkości obszaru, warunków środowiska naturalnego, poziomu infrastruktury (w tym infrastruktury krytycznej) oraz zakresu kompetencji pracowników sprawia, że istnieje również różny stopień przygotowania tych jednostek do skutecznego działania w sytuacjach kryzysowych.

Oceniając wybór tematu i sformułowanie tytułu pracy stwierdzam, że podjęty temat w dysertacji ma duże znaczenie zarówno z punktu widzenia badań naukowych, jak i zagadnień praktycznych w zakresie bezpieczeństwa narodowego. Ponadto zdefiniowany problem badawczy określony przez Doktorantkę jako *niejednolite prowadzenie działań w obszarze zarządzania kryzysowego przez poszczególne jednostki administracji publicznej na szczeblu gminnym, przejawiające się zarówno w sposobie i zakresie wykonywanych zadań, jak również w sporządzanej dokumentacji oraz ich następstwa* jest odpowiedni dla rozprawy doktorskiej. Natomiast, jeśli chodzi o tytuł pracy – uważam, że jest poprawny mimo, że dwukrotnie zostało użyte słowo „zarządzanie”. W literaturze przedmiotu funkcjonują bowiem określenia „zarządzanie ryzykiem” oraz „zarządzanie kryzysowe”.

W związku z tym, podejmowaną przez Doktorantkę problematykę uważam za niezwykle istotną oraz aktualną i co ważne - jednocześnie niewystarczająco jeszcze rozpoznaną. Natomiast temat rozprawy oraz jego opracowanie przyczynia się do zmniejszenia luki poznawczej w badanym zakresie. Tym samym uważam, że wybór tej tematyki należy uznać za trafny, a prowadzone badania – za potrzebną inicjatywę badawczą.

3. Ogólna charakterystyka pracy, jej cele, przyjęta teza, pytania badawcze, oraz metodyka badań

Doktorantka w swojej dysertacji sformułowała główny cel naukowy, którym jest *opracowanie autorskiego modelu dojrzałości zarządzania ryzykiem w publicznym zarządzaniu kryzysowym na poziomie gminnym*. Cel ten został doprecyzowany w postaci poprawnie sformułowanych czterech celów szczegółowych o charakterze teoretyczno-poznawczym prowadzącym do pogłębienia wiedzy teoretycznej. Ponadto określone zostały dwa szczegółowe cele o charakterze użytkowym wskazujące na potencjalne możliwości zastosowania zaproponowanych rozwiązań. Cele praktyczne stanowią rozwinięcie celów poznawczych, co stanowi o ich komplementarności i spójności. Tym samym, chcę jednoznacznie stwierdzić, że cele pracy są ambitne i w toku interesujących badań z powodzeniem zostały zrealizowane.

W dalszym postępowaniu mgr inż. J. Smagowicz sformułowała tezę badawczą zawartą w stwierdzeniu: *Ujednolicenie procesu zarządzania ryzykiem w zarządzaniu*

kryzysowym może być osiągnięte poprzez opracowanie modelu dojrzałości jednostek administracji publicznej stanowiącego podstawę oceny kompetencji tych jednostek i wyznaczenia kierunków ich doskonalenia. Następnie teza ta została uszczegółowiona w postaci czterech pytań badawczych, za pomocą których wyznaczone zostały kierunki prowadzonych badań zmierzające do jej udowodnienia. Co ważne, rozważania prowadzone były przez Doktorantkę z rozmysłem i konsekwentnie, a odpowiedzi na te pytania zawarte zostały w czwartym rozdziale dysertacji.

W mojej ocenie, sformułowane cele badawcze, teza oraz pytania badawcze tworzą logiczny, uporządkowany i wzajemnie powiązany zbiór zagadnień ściśle podporządkowany tematowi rozprawy. W zawiązku z powyższym, elementy te oceniam bardzo wysoko.

W dalszej części pracy Doktorantka dokonała opisu programu badań, które przedstawiła w postaci pięciu etapów, do których przyporządkowała metody oraz cele. Generalnie układ taki oceniam za poprawny, jednak zastrzeżenia budzą wskazane przez Doktorantkę nazwy niektórych metod badawczych oraz przypisane im cele do realizacji. W szczególności wątpliwość ta dotyczy metod wskazanych w etapie czwartym „Opracowanie modelu dojrzałości zarządzania ryzykiem w publicznym zarządzaniu kryzysowym” (s. 16). Wymieniono tutaj metody takie, jak: *sformułowanie założeń do budowy modelu dojrzałości* oraz *strukturalizacja modelu*. O ile intencja Autorki jest zrozumiała, to niestety zastosowana nomenklatura jest niepoprawna – to nie są nazwy metod badawczych. Jednocześnie dla tego samego etapu zdefiniowano następujące cele: *model dojrzałości zarządzania ryzykiem w publicznym zarządzaniu kryzysowym* oraz *repozytorium dobrych praktyk*. Działania te stanowią raczej efekt końcowy podejmowanych badań. Natomiast cel powinien zostać sformułowany w postaci działania np. *opracowanie modelu (...)* oraz *przygotowanie repozytorium (...)*. Sytuacja ta dziwi tym bardziej, że na rysunku W-2 zastosowano prawidłowy zapis (rysunek W-2, s. 17).

Badania literaturowe przebiegały wieloetapowo. Doktorantka zastosowała szereg klasycznych i jednocześnie ważnych metod analizy problematyki zarządzania ryzykiem w warunkach kryzysowych. Wykorzystała metody badawcze takie, jak: krytyczna analiza źródeł literaturowych i prac badawczych; analiza przepisów prawa, źródeł pierwotnych oraz analiza porównawcza (s. 16). Natomiast metodyka przeprowadzonych badań empirycznych została opisana w sposób prawidłowy w rozdziale 4 (ss. 195-202). Autorka wskazała tu na kryteria doboru próby, dobór i konstrukcję autorskiego narzędzia badawczego (kwestionariusz oceny dojrzałości). Przeprowadzone badania miały charakter jakościowy, w ramach których sporządzono cztery analizy typu studium przypadku zrealizowane w jednostkach administracji publicznej na szczeblu gminnym. Należy zauważyć, że brak reprezentatywnej próby badawczej jest charakterystyczny dla badań jakościowych, ponieważ celem tych badań jest sprawdzenie użyteczności opracowanego modelu, a nie interpretacja i uogólnianie wyników na całą populację (s. 195-197). Ponadto analizie poddana została dokumentacja z zakresu zarządzania kryzysowego (tj. plany zarządzania kryzysowego, karty analizy zagrożeń, materiały ze szkoleń wewnętrznych) opracowana na rzecz jednostek samorządu terytorialnego biorących udział w badaniu. Badania zostały zrealizowane w okresie trzech miesięcy 2019 roku (luty-kwiecień). Termin zakończenia badań z jednej strony wprowadza podziw

dla Autorki, bowiem oznacza bardzo intensywną pracę i sprawne działanie. Jednocześnie, chociaż wzbudza pewien niepokój co do tempa prac, a tym samym dojrzałości procesu wnioskowania, to analiza wniosków pozwala jednoznacznie stwierdzić, że niepokój ten jest nieuzasadniony. Mimo wskazanych wątpliwości, stwierdzam, że dobór metod oraz metodyka prowadzonych badań przez mgr inż. J. Smagowicz jest właściwa.

Reasumując, Doktorantka podjęła się analizy zjawiska o bardzo złożonej naturze, a zastosowanie kilku metod badawczych w sposób równoległy należy ocenić bardzo wysoko. Identyfikacja słabo rozpoznanego na gruncie naukowym problemu badawczego, sposób jego ujęcia w zdefiniowanych celach szczegółowych i przyjętej tezie, pytaniach badawczych oraz dobór metod badawczych tworzą prawidłowe podstawy metodyczne dla realizacji recenzowanego zamierzenia naukowego, co jednocześnie potwierdza dojrzałość badawczą mgr inż. J. Smagowicz. Przedstawioną koncepcję pracy i jej wykonanie należy ocenić bardzo wysoko.

4. Struktura rozprawy i jej zawartość merytoryczna – spostrzeżenia i uwagi polemiczne

Struktura rozprawy

Struktura rozprawy jest prawidłowa i odzwierciedla jej układ teoretyczno-empiryczny. Przyjęty przez Doktorantkę porządek poruszanych zagadnień jest spójny i wynika z kolejności prowadzonych badań. Należy zauważyć, że każdy rozdział ma jednolitą strukturę (tzn. zawiera wprowadzenie do danego zagadnienia, rozwinięcie treści oraz podsumowanie) co sprawia, że praca jest czytelna i przejrzysta. Właściwość tę oceniam bardzo wysoko.

Formalna strona pracy nie budzi zastrzeżeń. Dysertacja sformatowana jest starannie, wszelkie rysunki i tabele sporządzone zostały poprawnie (nieliczne odstępstwa zostaną wskazane w dalszej części opinii). Wywód prowadzony jest w sposób logiczny, zrozumiały i konsekwentny, co potwierdza umiejętność Kandydatki do samodzielnego prowadzenia pracy naukowej.

Recenzowana rozprawa zawiera 300 stron tekstu, które zostały podzielone pomiędzy wprowadzenie, cztery rozdziały i zakończenie. Ponadto w pracy zamieszczone zostały: streszczenie w języku polskim i w języku angielskim, wykaz stosowanych skrótowców, bibliografia oraz spis rysunków i tabel. Taki układ pracy rodzi pewne zaskoczenie, które wynika z tego, że w treści pracy elementy te występują, natomiast w spisie treści zostały one pominięte (ss. 7-8 vs ss. 3-6, ss. 9-10 oraz ss. 227-246). Ponadto dysertacja uzupełniona została o 3 załączniki w postaci: wykazu dobrych praktyk, zestawienia wymagań dla wybranych modeli dojrzałości oraz kwestionariusza oceny dojrzałości dla jednostek samorządu terytorialnego. W bibliografii zestawiono 248 pozycji literaturowych obejmujących publikacje w języku polskim i angielskim (ok. 25 %), spośród których znalazło się 202 monografii oraz artykułów naukowych, 32 aktów normatywnych, a także 14 pozycji źródeł internetowych. Bibliografia jest właściwa dla prowadzonych rozważań.

Zawartość merytoryczna poszczególnych rozdziałów – spostrzeżenia i uwagi polemiczne

Ze względu na zawartość merytoryczną treści, zastosowany porządek i logikę wypowiedzi oraz koncentrację na wątku głównym pracy oceniam *Wprowadzenie*

za wzorcowe. Przedstawione zostały tutaj takie kwestie, jak: geneza pracy, problem badawczy, cel główny oraz cele szczegółowe z podziałem na cele teorio-poznawcze oraz utylitarne, tezę pracy i pytania badawcze, program badań oraz strukturę pracy. Chciałabym zwrócić uwagę jedynie na dwie kwestie w zakresie stosowanej przez Doktorantkę nomenklatury. W pracy doktorskiej cele szczegółowe mogą mieć charakter teoretyczno-poznawczy, a nie teorio-poznawczy. Doktorantka dokonuje bowiem krytycznej analizy literatury w dalszej części pracy, jednak nie wprowadza nowej teorii do nauki o zarządzaniu w badanym zakresie. Druga uwaga dotyczy niektórych nazw metod zastosowanych przez Doktorantkę, które są niewłaściwe (szczegóły opisane zostały w pkt. 3, s. 3). Niemniej jednak, uwagi te mają jedynie charakter porządkujący i w żaden sposób nie wpływają na ocenę treści tej części pracy.

Dysertacja została podzielona przez Autorkę na dwie części. W pierwszej z nich przedstawione zostały zrealizowane przez Doktorantkę badania literatury przedmiotu (obejmujące rozdziały 1-2). Natomiast w drugiej części zaprezentowane zostały badania o charakterze metodyczno-praktycznym (rozdziały 3-4). Zastosowany układ pracy jest poprawny.

W rozdziale pierwszym Autorka dokonała przeglądu literatury przedmiotu, w tym także aktów prawnych, którego efektem jest m.in. systematyka pojęcia zarządzania kryzysowego oraz procesu zarządzania ryzykiem w administracji publicznej. Przeprowadzona analiza pozwoliła Doktorantce na identyfikację stosowanych rozwiązań w zakresie zarządzania kryzysowego w kontekście zarządzania ryzykiem zarówno w Polsce, jak i na świecie. W efekcie udało się ustalić status quo oraz potrzeby jednostek samorządu terytorialnego w badanym zakresie. Oceniam wywód prowadzony przez Doktorantkę wysoko. Prowadzony jest bowiem z rozmysłem, w sposób skoncentrowany na głównym celu dysertacji, a przekazane treści w tym rozdziale stanowią właściwą podstawę do rozważań prowadzonych w dalszej części pracy. Taki styl pracy wskazuje na rozległą wiedzę teoretyczną Kandydatki oraz umiejętność do samodzielnego prowadzenia krytycznej analizy literatury przedmiotu.

Jednocześnie dostrzegam pewne uchybienia ze strony Doktorantki, które przedstawiam poniżej:

- Autorka przywołuje zapisy wycofanej normy PN-EN ISO 31000:2012, która od roku 2018 zastępuje norma PN-ISO 31000:2018-08 (s. 29, 30, 32 i inne).
- Definicje w tabelach 1-1, 1-2, 1-5 powinny zostać usystematyzowane wg ustalonego kryterium (np. roku publikacji, alfabetycznie, i inne). W podanych zestawieniach - treści mają charakter przypadkowy. Należy pamiętać, że efektem krytycznej analizy literatury przedmiotu powinna być wartość dodana (np. systematyzacja treści, typizacja czy też klasyfikacja sporządzona w sposób metodyczny).

Kolejny rozdział dysertacji Doktorantka poświęciła problematyce modeli dojrzałości. Skoncentrowała się przede wszystkim na przeglądzie definicji kategorii podstawowych stosowanych w literaturze przedmiotu takich, jak *dojrzałość* i *model dojrzałości*. Należy zauważyć, że o ile przegląd tych definicji jest dość skromny i wybiórczy, to należy podkreślić, że charakterystyka modeli dojrzałości została wykonana profesjonalnie. Autorka zidentyfikowała 22 modele dojrzałości w ośmiu obszarach zarządzania (tj. zarządzanie strategiczne, zarządzanie procesowe,

zarządzanie produkcją, zarządzanie wytwarzaniem oprogramowania, zarządzanie projektami, zarządzanie jakością, zarządzanie ryzykiem i ciągłością działania oraz zarządzanie administracją). Szczególnie wartościowym elementem tej części pracy są wyniki przeprowadzonej przez mgr inż. J. Smagowicz analizy porównawczej dla wybranych modeli dojrzałości (ss. 73-81). Kompleksowa analiza pozwoliła na realizację celów metodycznych w dalszej części pracy w zakresie opracowania wytycznych niezbędnych do budowy modelu dojrzałości zarządzania ryzykiem w publicznym zarządzaniu kryzysowym. Sposób prowadzenia krytycznej analizy literatury przedmiotu wskazuje na istotną wiedzę teoretyczną Autorki w zakresie tematu, ale także na umiejętność przekazywania treści w sposób czytelny oraz skupiony na głównym wątku pracy. Rozdział ten, podobnie jak pierwszy, ma charakter teoretyczno-poznawczy i zawiera cenne treści, które wykorzystywane są w części empirycznej pracy.

Mimo, że rozdział drugi pracy oceniam bardzo wysoko pragnę zwrócić uwagę Doktorantki na pewną niejasność wypowiedzi. A mianowicie, Autorka napisała „W pracy doktorskiej skupiono się na opracowaniu modelu dla administracji publicznej, jednakże badania zostały rozszerzone również na organizacje biznesowe, aby zapoznać się z jak najszerszym wachlarzem rozwiązań stosowanych w obszarze badania dojrzałości organizacji„ (s. 48). O jakie organizacje biznesowe chodzi i gdzie w pracy znajduje się do nich odniesienie? Myślę, że chodzi tutaj o modele dojrzałości dedykowane także dla biznesu, które zostały opisane w dalszej części pracy - jednak Autorka zastosowała dość niefortunny i dwuznaczny zapis, którego w przyszłości należy unikać.

Rozdział trzeci stanowi część pracy o charakterze empirycznym. W sposób szczegółowy zawarto w nim opis, budowę oraz sposób dokonywania oceny w autorskim modelu dojrzałości zarządzania ryzykiem w obszarze zarządzania kryzysowego dedykowanego dla jednostek administracji publicznej na szczeblu gminnym. Konstrukcję modelu oceniam bardzo wysoko - oparta jest bowiem na poprawnych metodycznie podstawach, zawiera niezbędne elementy uwzględniające uwarunkowania zarządzania kryzysowego w warunkach zarządzania ryzykiem. Stwierdzam, że model dojrzałości zarządzania ryzykiem w publicznym zarządzaniu kryzysowym stanowi istotną wartość dodaną do rozwoju teorii o zarządzaniu. Jego uniwersalny charakter mimo, że dedykowany jest dla jednostek administracji publicznej, wskazuje na to, że może zostać zaadoptowany do różnych warunków lub też stanowić wzorzec do konstrukcji modeli uwzględniających uwarunkowania innych środowisk, czego potwierdzeniem są wyniki badań weryfikujących użyteczność modelu w praktyce. Tym samym wskazuje na oryginalne rozwiązanie problemu naukowego określonego w ocenianej dysertacji.

W rozdziale czwartym zaprezentowano rezultaty przeprowadzonych badań jakościowych (studia przypadków) dla 4 gmin województwa mazowieckiego i wielkopolskiego (w zależności od rodzaju: gmina miejska, miejsko-wiejska oraz wiejska). Następnie przedstawiono wnioski wynikające z weryfikacji modelu dojrzałości opracowanego przez Doktorantkę dotyczące: respondentów, uzyskanych poziomów dojrzałości, obszarów procesowych o najwyższym i najniższym poziomie dojrzałości oraz użyteczności autorskiego modelu dojrzałości. Generalnie część tę oceniam wysoko, jednak zachęcam Doktorantkę do pogłębionych refleksji

w zakresie wnioskowania w ww. obszarach. Dotyczy to w szczególności następujących kwestii.

Autorka napisała: „Wszyscy respondenci - przedstawiciele czterech jednostek samorządu terytorialnego - biorący udział w badaniu odznaczają się długoletnim stażem pracy (...)” i dalej „W związku z tym autorka dysertacji uznaje, że posiadali niezbędną wiedzę i kompetencje, aby wziąć udział w badaniach mających na celu weryfikację opracowanego modelu dojrzałości. Zakłada się zatem, że respondenci zrozumieli pytania sformułowane w kwestionariuszu badawczym i świadomie udzielali prawidłowych odpowiedzi, odwzorowujących stan faktyczny w badanych jednostkach administracji publicznej” (ss. 2017-218). Stwierdzenia te są dość niefortunne i przez co budzą wiele wątpliwości. Można zadać liczne pytania np.: Czy długoletni staż pracy oznacza, że respondenci posiadają niezbędną wiedzę i kompetencje, aby wziąć udział w badaniach mających na celu weryfikację opracowanego modelu dojrzałości? W jaki sposób zostało to zweryfikowane, czy kwestionariusz wywiadu miał pytania sprawdzające? I kolejne pytanie, co oznacza, że Autorka zakłada, że „respondenci zrozumieli pytania sformułowane w kwestionariuszu badawczym i świadomie udzielali prawidłowych odpowiedzi”? Skąd pewność Doktorantki, że respondenci udzielali odpowiedzi odwzorowujących stan faktyczny? Itd. Co byłoby w przypadku, gdyby Doktorantka prowadziła badania ilościowe i skorzystała z usług ankierów, czy wówczas wniosek byłby taki sam?

Niedostateczną wnikliwością Autorka wykazała się także we wnioskowaniu dotyczącym obszarów procesowych o najwyższym i najniższym poziomie dojrzałości (s. 218-219). Czy osiągnięcie najwyższej i najniższej oceny w różnych gminach oznacza, że skala pomiarowa jest poprawnie sformułowana? Taka argumentacja jest dalece niewystarczająca.

W następnej grupie wniosków odnoszących się do użyteczności autorskiego modelu dojrzałości Autorka stwierdza: „We wszystkich jednostkach administracji publicznej, w których zostały przeprowadzone badania weryfikacji autorskiego modelu dojrzałości (...)”, i dalej „(...) wśród respondentów nie zidentyfikowano znaczących trudności w zrozumieniu sformułowań oraz rozwiązań/ odpowiedzi opracowanych w ramach kwestionariusza. W związku z tym można uznać, że kwestionariusz jest zbudowany prawidłowo pod względem merytorycznym i zastosowanej terminologii oraz zrozumiały dla osób uczestniczących w badaniu” (s. 219). Podziwiam optymizm Autorki. Zwracam jednak uwagę, że wnioski takie zostały wskazane po przeprowadzeniu badań na terenie 4 z 2477 gmin w Polsce „o wysokim stopniu różnorodności”, jak sama Doktorantka wskazuje (s. 12). Wprawdzie jest to wystarczające dla zaprezentowanych wyników badań jakościowych, niemniej jednak należy rozważyć wszelkie okoliczności prowadzenia badań i uwzględnić potencjalne ograniczenia.

Generalnie przedstawione uwagi mają charakter pomocniczy i nie wpływają na ogólną ocenę pracy.

Na końcu pracy znajduje się *Zakończenie*, które zawiera ogólne wnioski z prowadzonych rozważań oraz kierunki dalszych badań. Narracja prowadzona w tej części jest właściwa, Doktorantka odniosła się do głównego celu pracy, osiągniętych rezultatów w kontekście sformułowanej tezy badawczej. Mimo, że nie zostały zapisane ograniczenia badań, to mgr inż. J. Smagowicz zarysowała je poprzez

wskazanie dalszych kierunków badań, które mogą pogłębić wiedzę w zakresie zaproponowanego rozwiązania. Tym samym, *Zakończenie* oceniam bardzo wysoko.

5. Ogólne uwagi, zalecenia oraz pytania do Kandydatki

Po zapoznaniu się z treścią dysertacji zdefiniowałam następujące ogólne uwagi i zalecenia:

- W niektórych rozdziałach (np. s. 54, s. 70, s. 94) Doktorantka stosuje formę osobową wypowiedzi, w pozostałych rozdziałach już nie. Należy to usystematyzować.
- Opisy poziomów dojrzałości dla obszarów procesowych powiązanych z procesem zarządzania ryzykiem dla każdego z podobszarów (tabele 3-31÷3-45, ss. 131-158) oraz opisy poziomów dojrzałości dla trzech obszarów procesowych powiązanych z procesami zarządczymi (tabele 3-46÷3-48, ss. 159-164) przedstawione zostały w 17 tabelach na 33 stronach łącznie. Taki zapis powoduje duży dyskomfort poznawczy. Mimo ogromnej staranności zapisu oraz estetyki tabel dla poprawienia percepcji należałoby rozważyć możliwość uzupełnienia poszczególnych tabel stosownymi komentarzami.
- Obszerne tabele zawarte na co najmniej dwóch stronach pracy powinny mieć powtórzone nazwy na każdej kolejnej stronie, a tego w niektórych miejscach brakuje (np. ss. 75-77, ss. 106-107).
- Należy wyeliminować niedoskonałości i pewien brak precyzji w zapisie. Autorka napisała „Wnioski określone na podstawie przeprowadzonego badania zostały podzielone na wnioski dotyczące osiągniętego poziomu dojrzałości, czyli zakresu działań podejmowanych przez jednostkę administracji publicznej na dzień dzisiejszy” - Czyli jaki? (s. 206).

Wymienione uwagi oraz spostrzeżenia mają charakter pomocniczy i nie mają wpływu na pozytywną ocenę całej pracy.

W związku z powyższym, zwracam się z prośbą do Doktorantki o ustosunkowanie się do następujących kwestii:

1. W pracy przeanalizowano 22 modele dojrzałości na ponad 200 istniejących (s. 13 vs s. 53). W związku z tym sformułowane zostają następujące pytania - jakie były kryteria i sposób doboru tych modeli do analizy?
2. Czy i w jaki sposób weryfikowana była poprawność kwestionariusza wywiadu? W opisie metodyki nie ma bowiem zapisu/opisu dotyczącego badań pilotażowych, czy też wykorzystania metody delfickiej (i innych) w celu weryfikacji autorskiego narzędzia.
3. Kandydatka napisała: „Dokonano weryfikacji skali dojrzałości opracowanej na potrzeby autorskiego modelu dojrzałości. wśród ekspertów, w ramach badania eksperci oceniali poprawność terminologiczną oraz merytoryczną wymagań sformułowanych w skali dojrzałości opracowanej dla poszczególnych obszarów i podobszarów procesowych autorskiego modelu dojrzałości” (ss. 167-168). W pracy jednak nie odnajduję szczegółowego opisu, w jaki sposób przebiegał proces weryfikacji skali wśród ekspertów. Proszę to uściślić.

Podsumowanie

Ocena oryginalności rozwiązania podjętego problemu naukowego

Z uwagi na zaprezentowany autorski model dojrzałości zarządzania ryzykiem w obszarze zarządzania kryzysowego przez jednostki administracji publicznej na szczeblu gminnym oraz wyniki badań jakościowych stanowiących nową wiedzę w badanym zakresie uznaję treści zawarte w rozdziale trzecim i czwartym za najbardziej oryginalne oraz wnoszące wartość do nauki. Przeprowadzona analiza oraz zastosowana metodyka badań pozwalająca na realizację celu głównego dysertacji oraz udowodnienie tezy badawczej dowodzi oryginalności rozwiązania problemu naukowego przez Kandydatkę.

Prace badawcze, zarówno na poziomie poznawczym, jak i metodycznym przygotowano starannie i z rozmysłem. Zaprojektowano też dla nich oryginalne narzędzie badawcze, pozwalające na weryfikację opracowanego modelu oceny dojrzałości. Uzyskane wyniki badań jakościowych zostały szczegółowo opracowane i opisane, co umożliwiło naukowe podejście do rozpoznawanego zjawiska. Do oryginalnych osiągnięć naukowych recenzowanej pracy należy zaliczyć przede wszystkim:

- systematyzację wiedzy teoretycznej w obszarze zarządzania kryzysowego oraz zarządzania ryzykiem,
- realizację celów badawczych, udowodnienie tezy badawczej i sformułowanie wniosków oraz rekomendacji na podstawie uzyskanych wyników analiz i przeprowadzonych badań empirycznych o charakterze jakościowym.

Należy także podkreślić, że ogólne walory naukowe dysertacji i sformułowane w niej ważne poznawczo oraz praktyczne konkluzje mogą stanowić zarówno inspirację, jak i przyczynek do dalszych badań w tym obszarze.

Ocena ogólnej wiedzy teoretycznej Doktorantki

Analiza rozprawy pozwala ocenić ją jako oryginalną próbę opisu modelu oceny dojrzałości w zakresie zarządzania ryzykiem w publicznym zarządzaniu kryzysowym o dużych walorach poznawczych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu. Natomiast – rozważania systematyzujące ogólną wiedzę dotyczącą zarządzania ryzykiem, zarządzania kryzysowego oraz modeli oceny poziomu dojrzałości organizacji oceniam jako wartościowe naukowo aspekty pracy w warstwie teoretycznej. W tym miejscu należy również podkreślić precyzję, kompleksowość i szczegółowość przeprowadzonej krytycznej analizy zagadnienia. Treść opracowania w pełni pokrywa się z jej tytułem i celem badawczym, a przedstawione w dysertacji wyniki przeprowadzonych badań empirycznych na tle ukazanych rozważań teoretycznych, wskazują na posiadanie przez Doktorantkę bardzo dobrej znajomości poruszanej problematyki zarówno w zakresie objętym tematem rozprawy, jak i ogólnej wiedzy teoretycznej w dyscyplinie nauki o zarządzaniu.

Ocena przygotowania do prowadzenia pracy naukowej

Pracę należy uznać za zrealizowaną poprawnie pod względem: koncepcyjnym, metodycznym i merytorycznym. Przygotowania Doktorantki do przeprowadzenia badań i rozważania nad zdefiniowanym problemem badawczym trwały wiele lat, czego potwierdzeniem jest uczestnictwo w tematycznych projektach badawczych takich, jak: *Metodyka oceny ryzyka na potrzeby systemu zarządzania kryzysowego RP* (NCBiR, konkurs 3/2012) oraz *Wysokospecjalistyczna platforma wspomagająca*

planowanie cywilne i ratownictwo w administracji publicznej Rzeczypospolitej Polskiej oraz w jednostkach organizacyjnych Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (NCBiR, konkurs 7/2015) - co oceniam bardzo wysoko. Uzyskana wiedza i doświadczenie miały bezpośrednie przełożenie na umiejętność prowadzenia pracy naukowej przez Doktorantkę wykazane w dysertacji. Przy czym w tym aspekcie podkreślić należy w szczególności:

- oryginalny, ważny i aktualny problem badawczy,
- prawidłowy i satysfakcjonujący dobór materiału do analizy zagadnienia pod względem teoretycznym w podjętym obszarze badawczym,
- zaprojektowanie w sposób poprawny procesu badawczego,
- opracowanie autorskiego modelu oceny poziomu dojrzałości zarządzania ryzykiem publicznym w zarządzaniu kryzysowym,
- opracowanie autorskiego narzędzia badawczego,
- wnioskowanie oparte na rozpoznanych i zdefiniowanych problemach oraz celach badawczych bazujących na materiale teoretycznym oraz danych płynących z przeprowadzonych oryginalnych badań empirycznych,
- prawidłowo zorganizowany i solidny warsztat badawczy, dzięki któremu udało się uzyskać wysoki poziom merytoryczny pracy i liczące się rezultaty badań.

Podkreślić i docenić należy duży wysiłek naukowo-badawczy Autorki włożony w przeprowadzone badań empirycznych. W tym względzie mgr inż. J. Smagowicz wykazała cechy charakterystyczne dla rzetelnego analityka. Ustalanie i wskazanie nowych wartościujących relacji zachodzących pomiędzy już znanymi zjawiskami i tymi, które dopiero są rozpoznawane oraz prezentacja rekomendacji w tym zakresie stanowią atrybuty pracy naukowej. Te cechy są wyraźnie ukazane w przedstawionej dysertacji. Skrupulatność zrealizowanych badań jakościowych oraz sformułowanych na ich podstawie wniosków, opartych na kompleksowej bazie teoretycznej, potwierdzają zdolność i umiejętność prowadzenia pracy naukowej przez Doktorantkę.

Konkluzja kwalifikacyjna

Przedłożona do oceny rozprawa doktorska mgr inż. Justyny Smagowicz pt. *Model dojrzałości zarządzania ryzykiem w publicznym zarządzaniu kryzysowym* napisana pod kierunkiem naukowym dr hab. inż. Anny Kosieradzkiej, prof. PW jest pracą naukową i spełnia wszystkie wymagania stawiane dysertacjom zapisane w Ustawie z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2016, poz. 882) oraz Rozporządzeniu MNiSW z dnia 19.01.2018 r. w sprawie szczegółowego trybu warunków przeprowadzania czynności w przewodach doktorskich, postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz. U. 30.01.2018, poz. 261).

Tym samym, wnioskuję o dopuszczenie mgr inż. J. Smagowicz do dalszych etapów przewodu doktorskiego. Jednocześnie, biorąc pod uwagę wartość naukową i praktyczną dysertacji, wnioskuję o wyróżnienie rozprawy.

Katarzyna Hys